

POLSKO

ZÁKLADNÍ ÚDAJE

Rozloha: 312,679 km²

Počet obyvatel: 38,383,000 (2019)

TYP STÁTU

Polsko je parlamentní republikou. Parlament je od roku 1989 opět dvoukomorový: tvoří jej Sejm (460 poslanců) a Senát (100 senátorů). Poslanci Sejmu i senátoři jsou voleni na společné čtyřleté volební období. V čele vlády stojí premiér. Postavení prezidenta je silné, má rozsáhlé pravomoci. I proto bývá Polsko někdy označováno jako poloprezidentský systém. (viz publikace „OECD Country Profiles“)

PRÁVNÍ ZÁKLAD DĚLBY MOCI

Dělba moci upravena Ústavou z r. 1992 (ústavní zákon č. 460/1992 Zb.)

PRÁVNÍ ZÁKLAD FUNGOVÁNÍ VLÁDY A ROZDĚLENÍ KOMPETENCÍ

(ústava, ústavní zákon, běžný zákon, podzákonný předpis, interní vládní předpis, neformální zvyklosti)

Ústava Polské republiky podrobně upravuje činnost Rady ministrů a vládní správy. Označení „vládní správa“ je přímo uvedeno v nadpisu oddílu VI. Ústavy PR. Polská ústava formuluje úkoly Rady ministrů s využitím zbytkové klauzule, takže do její působnosti náleží otázky státní politiky, které nejsou vyhrazeny jiným orgánům státu a územní samosprávy. Kromě Rady ministrů upravuje ústava také existenci Kabinetní rady, kterou může svolat prezident republiky a které také předsedá. Tato Kabinetní rada se svolává k projednání důležitých otázek, avšak nemá rozhodovací pravomoc Rady ministrů. Ústava Polské republiky upravuje kompetence vykonávané vládou, náleží sem 12 druhů kompetencí, např. vydávání nařízení, schvalování návrhu státního rozpočtu, uzavírání mezinárodních smluv.

POSTAVENÍ PREMIÉRA

(popis hlavních kompetencí, vztah k prezidentovi, k ministrům)

Předseda Rady ministrů podle ústavy tuto radu reprezentuje, vede její práci, vydává řídící akty, zajišťuje provádění politiky Rady ministrů a určuje způsoby výkonu, koordinuje a kontroluje práci členů Rady ministrů, provádí dozor nad územní samosprávou v mezích a formách stanovených ústavou a zákony a je nejvyšším služebním nadřízeným pracovníkům vládní správy.

Určité koordinační úkoly vyplývají pro předsedu Rady ministrů také z jednacího řádu vlády schváleného usnesením Rady ministrů č. 190 z roku 2013. Jednací řád vlády v tomto smyslu upravuje zejména roli předsedy Rady ministrů při řízení činnosti vlády, roli poradních orgánů, především stálého výboru Rady ministrů a podrobně reguluje přípravu vládních návrhů a dalších dokumentů. Rovněž odborná literatura zdůrazňuje koordinační funkci vlády, roli předsedy Rady ministrů při řízení práce vlády i úzké sepětí činnosti vlády vojvodských úřadů.

MINISTERSTVA, MINISTŘI

(jak je stanoven počet ministerstev a ministrů, zda existují tzv. ministři bet portfeje, poradní orgány vlády)

Ministři vedou určené obory státní správy nebo plní úkoly jim stanovené předsedou Rady ministrů. Rozsah činnosti ministra řídícího obor vládní správy určí zákon. Ministr vydává nařízení ve vztahu k příslušným oborům státní správy. Rada ministrů může na návrh svého předsedy toto nařízení nebo řídící akt ministra zrušit. Ustanovení o ministrech se vztahují také na předsedy výborů, které plní funkci ústředního orgánu.

Ministři vykonávají své úkoly za pomoci státního tajemníka a podtajemníka, politického kabinetu ministra a generálního ředitele úřadu. Státní tajemníky a podtajemníky jmenuje předseda Rady ministrů na návrh příslušného ministra. Státní tajemník zastupuje ministra.

Činnost státních tajemníků a podtajemníků i činnost ústředních orgánů státní správy je úzce propojena s vládou i po personální stránce. V případě demise vlády podávají demisi také státní tajemníci a podtajemníci, jakož i vojvodové a vicevojvodové.

Zákon č. 106/1996 Dz. U. (viz níže) upravuje ve svém čl. 39 také standardní členění ministerstev.

V Polsku existuje zvláštní zákon upravující organizaci ústřední státní správy, z. č. 141/1997 Dz. U., o oborech státní správy. Zákon stanoví bližší organizační členění státní správy a příslušnost ministrů k vedení příslušných jednotek. Zákon se vztahuje rovněž na výbory, které mají charakter orgánů státní správy. Členění oborů státní správy má odpovídat rozdělení ministerstva na organizační útvary, a to tak, že jednomu oboru odpovídá jeden nebo více odborů ministerstva. V souladu s oborovým členěním státní správy se provádí také členění oborů kvalifikace úředníků. Zákon stanoví úkoly ministra ve vztahu k oborům správy náležejícím do jeho kompetence.

SPOLUPRÁCE MEZI MINISTERSTVY

(právní základ, praktická realizace, možnosti vynucení)

Vnitřní organizaci práce vlády upravuje zákon č. 106/1996 Dz. U., o Radě ministrů. Tento zákon zdůrazňuje v rámci práce vlády a funkcí předsedy Rady ministrů i členů vlády jejich koordinační funkci. Na základě čl. 5 uvedeného zákona může předseda Rady ministrů určit ministrovi okruh věcí, ve kterých vykonává své činnosti z pověření předsedy, svolávat jednání vedoucích centrálních úřadů nebo vojvodství za účasti příslušných ministrů a předsedat těmto jednáním, určit, že věc náležející určitému orgánu může být dána ministrovi, který se zabývá příbuznými záležitostmi v rámci koordinace činnosti více ministerstev. Předseda vlády může také rozhodovat kompetenční spory mezi ministry. Může rovněž stanovit provedení korespondenčního sjednocení stanovisek mezi členy Rady ministrů. Předseda Rady ministrů může samozřejmě rovněž požadovat informace, dokumenty a zprávy, které se týkají jednotlivých věcí nebo určitých úseků činnosti od ministra, vedoucích ústředních úřadů nebo od vojvody, nebo od pracovníků úřadů státní správy s vědomím příslušného ministra, vedoucího ústředního státního orgánu nebo vojvody.

V případě nepřítomnosti předsedy Rady ministrů vede činnost Rady ministrů místopředseda Rady určený předsedou, nebo jeden ze členů, pokud není jmenován místopředseda.

Podle čl. 7 uvedeného zákona má člen Rady ministrů povinnost spolupracovat s jinými členy Rady, vykonávat dozor nad činností územních orgánů státní správy, provádět veřejné konzultace a spolupracovat s územní samosprávou, společenskými organizacemi a představiteli profesních a tvůrčích institucí. Ministr dále navrhuje předsedovi Rady ministrů vytvoření mezirezortních skupin pro plnění úkolů přesahujících předměty jeho činnosti a po informování předsedy Rady ministrů vytváří rady a sdružení jako pomocné orgány ve věcech náležejících do jeho kompetence.

Rada ministrů může stanovit zmocněnce pro určité záležitosti, jejichž svěřením členům Rady ministrů není účelné. Zmocněncem vlády může být státní tajemník nebo státní podtajemník a ve zvlášť odůvodněných případech v úkolech regionálního charakteru vojvoda. Zmocněnce vlády jmenuje a odvolá předseda Rady ministrů. Kompetence zmocněnce vlády stanoví Rada ministrů jako celek, stejně tak stanoví Rada ministrů způsob vykonávání dozoru nad jeho činností, jakož i způsob zajištění organizační a technické činnosti zmocněnce vlády. S cílem financování činnosti určeného zmocněnce vlády může předseda Rady ministrů přednášet plánované rozpočtové příjmy a výdaje mezi částmi státního rozpočtu se zachováním určených veřejných prostředků vyplývajících z rozpočtového zákona.

V souladu s čl. 12 předmětného zákona může předseda Rady ministrů z vlastní iniciativy nebo na návrh člena Rady ministrů vytvářet pomocné orgány Rady ministrů nebo své vlastní. Zejména předseda Rady ministrů určí stálý výbor nebo výbory Rady ministrů s cílem iniciace zpracování řešení záležitostí Rady ministrů nebo předsedy Rady ministrů, může určit rovněž výbory pro zkoumání určitých kategorií věcí nebo konkrétní věci, jakož i rady a útvary poradní povahy. Předseda Rady ministrů určuje současně název, složení, kompetenci a způsob postupu činnosti příslušných pomocných orgánů.

Rada ministrů může nařízením vytvářet komise pro zpracování kodifikačních návrhů různých odvětví práva, přičemž bere v úvahu výsledky vědy a zkušenosti praxe. Rada ministrů vydává nařízení, ve kterém určí název, předmět činnosti, složení a způsob činnosti komise.

VZTAH K ÚZEMNÍ SAMOSPRÁVĚ

(která/é centrální instituce mají koordinační úlohu, jakým způsobem ji vykonávají, zda existuje spojený či rozdělený model, zda existují dekoncentrované státní orgány v území)

Polsko má třístupňový model územní veřejné správy – 2478 obcí (*gmina*), 378 okresů (*powiat*) a 16 krajů (*województwo*).

Vzhledem k tomu, že na vojvodské úrovni se v Polsku uplatňuje oddělený model výkonu veřejné správy, zmiňuje ústava i vztah Rady ministrů k vojvodům. Vojvodské úřady se pokládají za součást státní správy a vojvoda se označuje za představitele Rady ministrů ve vojvodství.

V polských (a také ve slovenských) poměrech je zdůrazňována role vládních orgánů ve vztahu k územní státní správě, což souvisí s částečným uplatněním odděleného modelu výkonu veřejné správy v obou zemích. Význam koordinační role ve veřejné správě je v Polsku uplatněn i v názvu ministerstva vnitra, které se označuje jako Ministerstvo vnitra a správy. Jak v Polsku, tak na Slovensku se zdůrazňuje koordinační role vlády vůči vojvodským úřadům, resp. okresním úřadům.

VZTAH K MODERNÍM TRENDŮM

(digitalizace, inovace, věda a výzkum – které instituce a jak je vykonávají)

Problematicku digitalizace a inovací řeší Ministerstvo rozvoje, práce a technologií. Digitalizaci a elektronizaci veřejné správy má na starost Ministerstvo vnitra a správy. Vědou a výzkumem se zabývá Ministerstvo školství a vědy.

AGENTURY

(zda jsou zřizovány agentury k zajištění plnění úkolů na centrální úrovni, zda jsou součástí ministerstev nebo stojí nezávisle mimo strukturu vlády, kolik jich je)

Zákon č. 141/1997 Dz. U. obsahuje podrobný přehled jednotlivých oborů státní správy, který má charakter systematické klasifikace. Současně také uvádí obory státní správy podléhající dozoru předsedy Rady ministrů. Tento dozor je prováděn ve vztahu k úřadům, které nejsou zahrnuty do oborové klasifikace. Patří sem **Hlavní statistický úřad, Polský normalizační výbor, Úřad ochrany konkurence a spotřebitele, Agentura vnitřní bezpečnosti a rozvědky, Ústřední protikorupční úřad, Úřad regulace energetiky a Generální prokuratura**. Konkrétní rozsah dozoru předsedy Rady ministrů ve vztahu k příslušným úřadům stanoví zvláštní zákon

Foto: Sejm, Varšava, Polsko; pixabay.com

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

Výstup vznikl v rámci projektu „Implementační jednotka Strategického rámce rozvoje veřejné správy České republiky pro období 2014 – 2020“, reg. č. CZ.03.4.74/0.0/0.0/15_019/0000125. Projekt je spolufinancován z prostředků Evropské unie, Evropského sociálního fondu.